

PROGRAM JAPRA

(Program ekoloških đubriva i ekoloških zaštitnih sredstava)

UVOD

Na osnovu istraživanja i mogućnosti upotrebe zeolita u poljoprivredi, stočarstvu, ribarstvu i zaštiti bilja, te na osnovu istraživanja pojedinaca i asocijacija čije radove nasleđuje Institut VINIS, sam Institut je patentirao mineralna ekološka đubriva i zaštitna sredstva na bazi zeolita.

U stručnoj literaturi su za bolje razumijevanje svrhe programa u skorije vrijeme objavljeni sledeći radovi: Zbornik radova Univerziteta u Banjoj Luci, Rudarski fakultet Prijedor, juni 2011.godine sa posebnim osvrtom na radove;

- Primena zeolita str.11.(*autor prof.dr Ljubiša Andrić*),
- Eksploatacija i prerada zeolita u RS i primjena zeolitnih preparata u poljoprivredi str.63. UDK 549.67 (497.6)(082) (*autor Slavko Crnić*)
- Fizičko-hemijske karakteristike zeolitskih tufova ležišta Novakovići str.44. (*prof.dr Ljubiša Andrić*) i
- Prirodni zeoliti u poljoprivredi-očuvanje ekosistema (autori Slavko Crnić i doc. Dr Vladimir Malbašić) Zbornik radova Univerziteta za poslovne studije Banja Luka, April 2012.godine str.161., UDK 549.67:574

Stvoreni preduslovi za realizaciju programa

Iskustva stečena kroz pomenute radove i druge radove koji su nastali na osnovu istraživanja u R Srbiji i Republici Srpskoj u periodu od 2005.do danas garantuju preradu prirodnih materijala i njihovu upotrebu u poljoprivredi i ishrani, patentiranje proizvoda i naročito razvoj novih, do sada nepoznatih materijala i proizvoda primjenljivih za navedene namjene.

U 2012-oj godini je grupa samostalnih naučnih radnika formirala Institut VINIS koji baštini prije postignute rezultate istraživanja, bavi se razvojem novih proizvoda i vrši dalja istraživanja.

Prva istraživanja nalazišta Novakovići, mineralološka istraživanja i determinaciju hemijskog sastava je vršio Rudarski institut iz Prijedora. Da bi zajednički nastavili istraživanja i razvili proizvode, Rudarski institut i Institut VINIS su sklopili ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji, a svi naučnoistraživački radnici oba instituta su uključeni u rad sa istim ciljem: **razviti i primijeniti što više proizvoda primjenljivih u poljoprivredi i ishrani.**

Po saglasnosti oba instituta i svih NI radnika za saradnika u realizaciji naučnih dostignuća i proizvodnji proizvoda je odabrana firma Kameni agregati Japra iz sledećih razloga:

- Ranija saradnja u vezi determinacije rude zeolita i primjene iste je bila veoma plodna i obostrano korisna,
- Japra ima skoro sva postrojenja i tehnološke mogućnosti za realizaciju proizvodnje s tim da bi se povećanjem korištenja slobodnih kapaciteta mogao

dodatno uvesti program proizvodnje ekoloških đubriva i ekoloških zaštitnih sredstava,

- Postojeća postrojenja se ne upotrebljavaju za preradu i mljevenje separata, koji bi kontaminirali sirovinu za proizvodnju ekoloških sredstava, tako da je prelaz na ekološke materijale bez novih troškova,
- Japra već melje i pakuje dvije komponente koje bi činile sastav ekoloških proizvoda (kalcite i dolomite) i
- Kadrovski preduslovi su već sada potpuno ispunjeni.

U saradnji Instituta VINIS i Japre bi se radili proizvodi pod radnim nazivom:

KOLDOZEOL I

STOGOZEOL. Kolozeol je linija za proizvodnju ekoloških đubriva. U samom početku bi se proizvodilo 7 vrsta raznih ekoloških preparata za poljoprivredu. Kasnije bi se proizvodila i prerađivala sredstva za neutralizaciju toksina (aflatoksini i dr.), sredstva za stočnu hranu i sredstva za ribarstvo.

Službeni i radni naziv proizvoda bi bio: (ove nazive treba čuvati u tajnosti do objave zaštite-podnešen zahtjev)

1. KOLDOZEOL-GV
2. KOLDOZEOL-OP
3. KOLDOZEOL-GP
4. KOLDOZEOL-GR
5. KOLDOZEOL-KPK
6. KOLDOZEOL-TG i
7. KOLDOZEOL-HG.

Stogozeol je program za proizvodnju ekoloških zaštitnih sredstava. Ova sredstva bi se proizvodila u tečnom i praškastom stanju.

Kasnijom saradnjom bi se razvio veliki program proizvoda (do sada definitivno razvijeno preko 80 proizvoda).

Potrebna dodatna oprema

Od bitne dodatne opreme za ostvarenje programa je potrebno izraditi aktivator za tribomehaničko aktiviranje zeolita i kalcita. Tribomehanizator je naručen i na njemu radi 4 vrsna konstruktora iz Banja Luke, te će to biti riješeno. Za finansiranje izrade tribomehanizatora treba riješiti pitanje finansiranja izrade samog stroja. Po našem mišljenju, treba riješiti pitanje miješanja separata. Treba napomenuti da tehnološki uslovi koje ima Japra omogućavaju proizvodnju 90% ekoloških đubriva i dodataka hrani za stoku i ribe, tako da bi eventualno trebalo riješiti problem pakovanja. Takođe treba napomenuti da bi novi proizvodi nosili žig VINISA (zaštićen) i žig Japre. Problem marketinga bi zajednički rešavali.

Sve navedeno bi bilo predmet razgovora na zakazanom sastanku u sedmici 23-28 septembra.

Slavko Crnić